

BAKIR İŞLEMECİLİĞİ



MESLEĞİMİ SEVEREK YAPIYORUM

Serpil BAYRAK- Bakır Süsleme Ustası

Serpil BAYRAK, 1982 yılında Artvin Taşlıca Köyü'nde doğdu. Lise mezunu olan ustanın üç çocuğu var. Ev hanımı olan Serpil Hanım, iş-kur destekli bakır işlemeciliği kursunda mesleği öğrendikten sonra atölye açarak çalışmaya başlıyor. Murgul ilçesinde yaşıyor.

BAKIRCILIK YAŞATILMAYA ÇALIŞILMAKTA

Adım Serpil BAYRAK,1982 yılında Artvin ilinin eski adı Hatila olan Taşlıca Köyü'nde doğdum. 41 yaşındayım. Evliyim ve üç çocuğum var. Artvin'in girişi var çıkışı yok diye bilinen Murgul ilçesinde yaşıyorum. Burada geçim sağlayabilecek iş imkânları sınırlıdır. Bakır madeni temel geçim kaynağımız olmasına rağmen bakırcılığın yan sanayisi gelişmemiştir. Öyle ki mesleğimizi icra ederken kullandığımız bakır kapları ham haliyle Gaziantep'ten getirip buradaki atölyemizde dış yüzeylerini işliyoruz.

Biz bu mesleği yaparak, Murgul'da ölmek üzere olan bakır süsleme zanaatının yeniden canlandırılmasını, aynı zamanda ekonomik bir değere dönüşmesini amaçlamaktayız.

Ben, bakır süsleme zanaatını, 2015-2016 Eğitim öğretim yılında Murgul Halk Eğitim Müdürlüğü'nce açılan

ve Gaziantep'ten gelen bakır ustası Ömer KARADUMAN'ın verdiği kursla öğrendim.2015 yılından itibaren mesleğimi severek yapıyorum.

Bu mesleği yaparken hammadde sorunu yaşıyoruz. Bakır madeni çıkan bir ilçe olmasına rağmen işleyeceğimiz ürünleri Gaziantep'ten getiriyoruz. Aynı kursta mesleği öğrendiğimiz Zuhâl ÖKTEM ve Zehra KADIOĞLU arkadaşarımla birlikte biz üç kadın ilçemizde bu zanaatın yaşaması için emek harcıyoruz. Bakır eşyaların dış yüzeylerini Artvin kültürü ve folkloruyla ilgili Atatürk heykeli, boğa güreşleri, baraj, Artvin endemik bitkileri, gibi motiflerle süslüyoruz. Her zanaatta olduğu gibi bakır işlemeciliğinin de kendine has teknikleri vardır. Bu teknikler ustalar tarafından çıraklara aktarılmalıdır. Ben bakır

işlemeciliğinde sıvama tekniğini kullanıyorum. Son yıllarda Artvin Valiliği, Murgul Kaymakamlığı, Murgul Belediyesi ve Murgul Halk Eğitim Merkezi ve İş-Kur desteğiyle Murgul'da ölmek üzere olan Bakırcılık yeniden yaşatılmaya çalışılmakta, açılan kurslarla gençlere bu zanaatın öğretilmesi amaçlanmaktadır. Bulduğumuz yörenin coğrafi sınırlılıkları ve bakır ürünlerin maliyetinden dolayı yerli halktan pek talep görmeyen bir zanaat bakır işlemeciliği. Ancak, Artvin Valiliği, Murgul Kaymakamlığı, Murgul Belediyesi ve diğer kamu kurumlarının destek ve teşvikiyle üretime devam edebiliyoruz. Pazar olarak bakılırsa satış sahamız sınırlı kalıyor. Daha çok kamu kurumlarının taleplerine yönelik üretim yapıyoruz.

MALİYETİ YÜKSEK BULUNDUĞU İÇİN PEK TALEP GÖRMÜYOR



BAKIR

Aramızda, usta-çırak ilişkisi bakımından zanaatımı öğretebildiğim, yanımda çalışan bir çırağım yok. Ancak Murgul Halk Eğitim Merkezi ve iş kur destekli kurslarla meslek gençlere öğretilmeye çalışılıyor. Ben de iki arkadaşımınla beraber bu mesleğin yeniden talep görmesi ve Artvin kültüründe önemli yeri olan bakırcılığın eski önemine kavuşması için yılmadan çalışıyorum.

Biz üç kadın usta olarak, bakırla anılan ilçemizde bu sanatı yaşatmak, üretmek, ilçemizi ziyaret edenlere ürünlerimizi pazarlamak amacıyla, Murgul Belediyesinin tahsis ettiği bir dükkânda atölye oluşturduk. Burada evlerimizde artık kullanılmayan bakır kapları temizleyerek ve dış yüzeylerini süsleyerek yeniden hayata geçiriyoruz. Atölyedeki makineleri Murgul Kaymakamlığımız aldı. Valilik, kaymakamlık ve belediye bize çok büyük destek ve yardım sağladı. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

İşyerimizi kurduktan sonra, Artvin, İzmit, Bursa, Ankara gibi şehirlerde ürünlerimizle Artvin Tanıtım Günlerine katıldık. Bu fuarlar, hem şehrimizi hem de ürünlerimizi tanıtmak açısından çok faydalı oldu. Yaptığımız ürünler, yurtdışından gelen protokol üyelerine ve misafirlere hediye edildi.

Mesleğini severek yapıyorum ve ailemin geçimine katkıda bulunmanın mutluluğunu yaşıyorum. Elimden geldiğince yaşadığım yerin bir değeri olan bu zanaatı geliştirmek, üretmek ve tanıtmak istiyorum.

EHRAM DOKUMA



Cahide KILIÇ- Eham Dokuma Ustası

MESLEĞİN DEVAM ETMESİNİ İSTİYORUM

Cahide KILIÇ,1950 yılında Artvin Taşlıca Köyü'nde doğdu. Okuryazar olan ustanın iki oğlu var. Oğullarına da mesleği öğretmiş ancak artık dokuma yapmıyorlar. Halen kışları Artvin merkezde, yazları Taşlıca köyünde yaşıyor.

ARTVİN ÇİZGİLİ EHRAM DOKUMACILIĞI YAYGINLAŞTIRILMALI

1950 Yılında Artvin Taşlıca köyünde doğdum. Okuryazarım. Küçük yaşlarımdan beri bu zanaatın içindeyim. Eskiden bizim buralarda eham ve desenli battaniye dokumalar çoktu. Benim de annem Ayşe KESKİN, evimizdeki tezgâhta eham dokurdu. O da teyzemin kocasından öğrenmişti. Teyzemin kocası Trabzon'da hapisanede gardiyandı. Hapishanelerde mahkûmlara öğretilirken öğrenmiş o da köye gelip annemlere öğretmiş. Öylece bizim evde eham dokunmaya başlanmış.

Eham dokurken uzatma iplerini toptancıdan satın alırdık. Geçirme ipliğini de müşteri kendisi getirirdi. Ben dokumalarımda iplik boyamazdım, müşteri ne renk getirirse onu boyardım. Düz, çizgili ve örnekli dokumalar yapardım. Odundan saat gibi çevirmeli bir dolapta iplikleri uzatır, tezgâha geçirir, dokurduk. En çok eham dokurdum. Benim dokuduğum ehamlar, daha çok çekyat örtüsü, koltuk örtüsü, sofra bezi olarak kullanılan çizgili ehamdır. Sipariş olunca desenli yün battaniye de dokurdum. Desenli battaniyeler örnekli ve iki renkli olur. Battaniye tezgâhı eham tezgâhından biraz farklıdır. Battaniye tezgâhı dört ayaklıdır. Ama son iki yıldır, dokuma yapamıyorum. Gözlerim iyi görmediği için uzatıp toplarken iplikleri birbirine karıştırıyorum.



EL TEZGAHI DOKUMALARI SANAYİ ÜRÜNLERİYLE REKABET EDEMİYOR

Desenli battaniye gibi ehram dokuması da yavaş yavaş yok oluyor. Kendi çocuklarım dâhil artık kimse bu işi yapmak istemiyor. Şimdi benden başka dokuyan kalmadı, ben de artık dokuyamıyorum. Hep sipariş yaptığım için desenli battaniye bende bile yok, bulunmuyor artık. Annelerimiz gibi bizim bildiğimiz gibi eski usul ehram dokumayı öğretecek kimse de kalmadı, öğrenmek isteyen de. Biz bu işle hem evimizin ihtiyacını görür hem de dışarı yapar para kazanırdık. Bu iş aslında ailecek daha kolay yapılıyordu. Biri makaralara iplik sarar, biri ipleri tezgâha bağlar, biri dokur derken günde üç dört ehram dokuyabiliyorduk. Ama şimdilerde böyle bir imkân kalmadı. Çocuklar kendi yuvalarını kurdu, herkes kendi işine gidiyor. Oğlum Metin KILIÇ da ehram dokumayı bilir. Biz ailecek dokuma yapardık. Eskilerde ehram dokunurken müşteriler bazen evlerindeki örgü eşyaları sökerek iplik yumağı yaparak getirirdi. Fazla düğümlü olmayan ipler dokumada kullanılırdı. Böylece geri dönüşüm de yapılmış olurdu. Ama eğer çeyizlik ehram dokutacaklarsa ipler yeni olurdu. Eskiden yün ipliklerle ehram dokurduk ancak şimdilerde çözümlü pamuk iplikten hazırlanarak, atkısı ise müşterinin istediği her tür ipten yapılabilir.

Bizim dokuduğumuz kalitede ehram bulmak zorlaşıyor. Zaten alıcısı da azaldı. Şimdi eskisi gibi müşteri yok, artık kullanılmıyor, bu zanaat bizlerle birlikte yok oluyor. Ben isterim ki ehram yeniden önem kazansın, talep görsün, kadınlara dokuması öğretilsin ve insanlar bu işten para kazansın. Böylece benim de sanatım yaşamış olur.



YORGANCILIK SANATI



YORGANCILIK
ZANAATININ
SON ÇINARLARINDAN
ASIM ÖZTÜRK İLE
KEYİFLİ BİR RÖPORTAJ YAPTIK

Asım ÖZTÜRK-Yorgan Ustası

1955 Yılında Trabzon'da doğdum, meslek hayatıma 1968-1969 yıllarında Ankara'da Nedim Hamarat ustanın yanında başladım, 1 yıl orada kalıp çıraklık dönemimi bitirdikten sonra tekrar Trabzon'a dönüş yaparak Hüseyin Uzuncan usta ile çalışmaya devam ettim. Çıraklık dönemimden sonra kalfalığa geçtim, daha sonra da dükkan açtım. Yaklaşık 55 yıldır yorgancılık mesleğinin içindeyim mesleğime aşığım. Hiç bir zaman mesleğimden sıkılmadım, yorgancılıkta kullanılan desenlerin hepsi benim için çok değerli, sanatımı icra ederken kendimi huzurlu ve mutlu hissediyorum. Mesleğimi çok seviyorum. İlk kez mesleğimle ilgili bir röportaj yapıyorum, ekip olarak hepinize teşekkür ediyorum. Son olarak pamuk yorgan kullanarak daha sağlıklı bir yaşam sürmenizi temennini ederim.

BÜYÜYÜNCE YORGANCI OLACAĞIM

Öncelikle bize kendinizi tanıtabilir misiniz?

Asım Öztürk, 01. 01. 1955 Trabzon doğumluyum, 67 yaşındayım, meslek hayatıma 1968-1969 yıllarında Ankara'da başladım 1 yıl orada kalıp çıraklık dönemimi bitirdikten sonra tekrar Trabzon'a dönüş yaptım. Yaşamımın kısa bir dönemi Ankara'da büyük bir kısmı Trabzon'da geçti. Çıraklık yaptıktan sonra kalfalığa geçtim, daha sonra da dükkân açtım.

Zanaatkârı olduğunuz mesleğin adı ve yöresi hakkında bilgi verebilir misiniz?

Mesleğimin adı yorgancılık. Ben bu mesleği icra ederken Trabzon ve civar bölgelerde bu mesleğin faal dönemleri yaşanmaktaydı. Bölgemizde çok sayıda bizim gibi yorgancılık mesleğini icra eden kişiler vardı. Biz de önce çıraklıkla başladığımız bu meslekte kalfalık ve nihayetinde ustalığa kadar yükseldik. Hayatımız bu şekilde gelişti.

Yorgancılığın Trabzon'da yaygın olduğu yıllar hangi yıllardı? O dönemden biraz bahsedebilir misiniz?

Trabzon'da yorgancılığın yaygın olduğu yıllar 1950'lerden 1990'lara kadar uzanır. Doksanlardan sonra duraklama dönemi geldi. Tabi sanayinin gelişmesiyle yorgancılık yapan zanaatkâr sayısı azalmaya başladı. Mesleğimiz daha fazla ilerleyemedi. Şu sıralar yorgancılık mesleği oldukça zor bir dönem geçirmektedir.



Yorgancılık tekniğiyle sadece yorgan mı yapılıyor? Başka ürünler de yapılıyor mu?

Yorgancılık tekniği ile etamin seccadeler, işlemeli seccadeler, ayak uçlu seccadeler ve minderler de yapıyoruz. Yorganlarımızda farklı desenler uyguluyoruz. Bu desenlerden bazıları; karanfil, yonca, papatya, lalelerdir. Bunlar çok güzel desenlerdir, emek ve zaman gerektirir. İnsan bunları yaparken keyif alıyor. Ancak el yapımı yorgancılık işiyle uğraşan ustalar sanayi üretimi ile rekabet edebilmek için bünyelerinde makine tipi yorgan da üretmektedir. Mesela biz de yapıyoruz. Fırfırlı yorganlarımız falan da var.

Yorgancılıkta hangi malzemeleri kullanıyorsunuz, kullanılan malzemelere erişim sorunu yaşıyor musunuz?

Öncelikle iç dolgu malzemesi olarak pamuk ve kumaş olarak da saten kullanmaktayız.

Mermerşahi kumaşı da yorganın altında kullanıyoruz. Eskiden ipek saten vardı. Şimdilerde deri saten diye bir malzeme çıktı, onu kullanıyoruz. Yorgan işi azaldığından mesleğe itibar kalmadı. Çırak da bulamıyoruz artık. Yani diyebiliriz ki bu mesleğin son dönemlerini yaşıyoruz.

Bu zanaatın püf noktaları hakkında bilgi verebilir misiniz?

Bu işin püf noktası iyi bir usta ile yola çıkmaktır. Mesleğe yeni başlamış bir kişinin mutlaka iyi bir zanaatkarın yanında işin inceliklerini öğrenmesi gerekmektedir.

Usta-çırak ilişkisi bakımından sanatınızı aktarabildiğiniz kişiler var mı?

Yok tabii. Şimdilerde yorgancılığa eskiden olan itibar kalmadı. Benim çocukluğumda herkese sorarlardı 'Büyüyünce ne olacaksınız?' diye. 'Ben yorgancı olacağım' derdim. Günümüzde gençlerin böyle bir yönelimi yok maalesef.

Bu zanaatın unutulmaması için yapılan çalışmalar var mı? Varsa neler yapılmaktadır?

Zanaatımızın unutulmaması en başta talebe bağlı. İnsanlar günlük hayatlarında pamuk yorgan kullanmayı tercih ederse mesleğimizin itibarı artacak, bizler de çırak bulmakta zorlanmayacağız. Böylece yeni ustalar yetişecek ve mesleğimiz unutulmayacaktır.

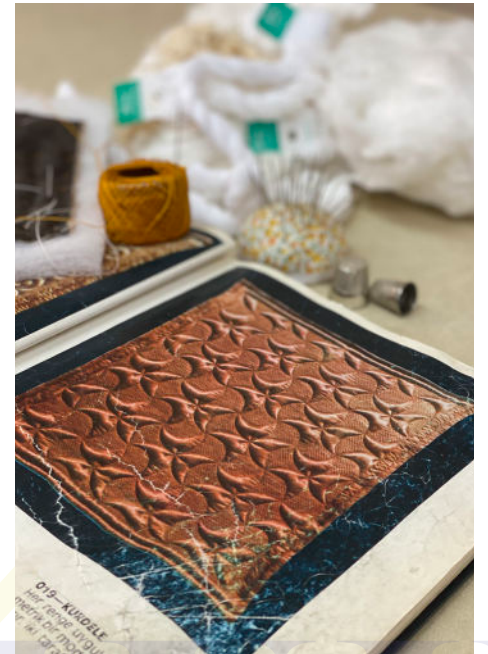
Bu zanaatın unutulmaması için bölgesel ya da ulusal çapta verilen destekler (finansal anlamda) var mı? Varsa nelerdir?

Bu tip desteklerden haberim yok. Ancak böyle şeyleri bireysel olarak yapmak, mesleği

geleceğe taşımaya çalışmak mümkün olmuyor. Devletimiz bizlere kültürel anlamda bir değer atfederse bizler de bu mesleğin unutulmaması ve geleceğe taşınması konusunda belki bir şeyler yapabiliriz. Pamuk yorgan kullanmanın sağlık açısından ne kadar önemli olduğu vurgulanırsa mesleğin bir geleceği olabilir. Şimdiki geçler bunların kıymetini bilmiyor. Yapay malzemelerden üretilen yorgan ve yastıkları bilinçsizce kullanıyorlar. Yatağından kalkan insanlar dinlenmiş değil de dayak yemiş gibi kalkıyorlar. Oysa yaratan ne yaratmış? Pamuğu ve yünü yaratmış elyafı yaratmamış, öyle değil mi?

Eklemek istediğiniz başka hususlar var mı?

Bizden sonra mesleğimizin devam edemeyeceğini bilmek beni oldukça hüzünlendiriyor. Yorgancılığın ölüyor olması acı bir tablodur. Büyük ihtimalle bu meslekteki son kuşak biz olacağız.



TRABZON FANİLASI



Melek ÖKTEM -Fanila Örücüsü

TRABZON FANİLASI HAKKINDA MERAK ETTİĞİNİZ HER ŞEYİ SORDUK

Melek Öktem 1959 yılında doğdu. Ortaokul mezunu. Evli 4 çocuk annesi. Aile bütçesine katkıda bulunmak için 20 yaşında bu mesleğe annesinden öğrenerek başladı. 10 yıl evde ördükten sonra iş yerini açtı. Dükkanı 15 yıl işlettikten sonra emekli oldu. Mahallede dokunan Trabzon Fanilasının unutulmaması için Faroz Derneğinin de talebiyle Halk eğitim merkezinde usta öğretici olarak çalışmaya başladı.

BİLDİKLERİMİ ÖĞRETMEK İSTİYORUM

Öncelikle bize kendinizi tanıtabilir misiniz?

Ben Melek Öktem 1959 Trabzon Faroz doğumluyum. Bu mesleğe 1980 yılında başladım ama aslında bu mesleğin içine doğmuşum. Annem anneannem hep bu işi yapıyordu. Ben çocukken evimizde ya da atölyede genç kızlar olurdu, devamlı fanila örерlerdi. İki tane makinemiz vardı. Tüccardan talep geliyordu, annem de onları dokutuyordu. Mahallede hanımlar dikiyorlardı. Hazırlayıp geri gönderiyorlardı. İplikler hamallarla geliyor, dokunarak tekrar hamallarla geri gidiyordu. Tarihini çok bilmiyorum bu işin ama annemin anlattığı bir şeyi hatırlıyorum. İkinci Dünya Savaşında çok kıtlık varmış. Dayım İstanbul'da polismiş. Anneme "İstanbul'a gelin, ben size burada bakarım' demiş. Annem de makinesini alıp gitmiş. Orada iki yıl kalmışız ama annem çalışmayı hiç bırakmamış. Annem, her zaman Kapalıçarşı'ya ürünleri satmaya gittiklerinde esnafın bizim el işçiliğimizi beğendiğini ve başkalarının değil bizim ürünlerimizi tercih ettiklerini söylerdi.

Faroz'da ise her 10 evden 6-7'sinde makine vardı. Mesela bir aileye gelin giden kız dokuma bilmiyorsa yaka yapmayı, dikmeyi öğrenerek o da üretime katkı sağlardı. Ben 63 yaşındayım. Şu anda ben bu mesleğe (Trikotaj) devam ediyorum. Halk Eğitim Merkezi bana ulaştı. Şimdi orada hocalık yapıyorum. Birileri bu işi öğrensin, meslek ölmesin istiyorum lakin gençler çok hevesli değiller bu konuda. Orta yaşlı öğrencilerim var. Onlar daha severek öğreniyorlar. Ben de onları bu mesleğin ustası olarak yetiştirmekten gurur duyuyorum.



Faniladan başka neler üretiyorsunuz?

Fanilaların kollu ve kolsuzlarını üretiyoruz. Erkekler için içlik, uzun kollu fanilalarımız var. Bunlar ham boyasız pamuktan üretildikleri için çok sağlıklıdır. Yazın terletmez kışın üşütmez. Fanilanın yakasına danteller de geçirilir. 60'lı yıllarda bunlar daha çok genç kızların çeyizlerine konurdu. Genç kızların çeyizlerinde dantelli fanilaları ve iç çamaşırları muhakkak bulunurdu.

İplikleri nerden temin ediyorsunuz?

Bu ipler bize Trabzon'daki iki tüccardan geliyordu. Kani ve Ali Bey'di isimleri. Onlar bu ipleri hamallarla paketler (çileler) halinde mahalledeki kadınlara yolluyorlardı. Kadınlara çileleri elde çıkırıklarla sarıp ipliğe dönüştürüyorlardı. Sonrasında dokumada bu iplikler kullanılıyordu. Fanilalar dokunuyor, işleniyor, dikiliyor ve paketleniyordu. Paketlenmiş ürünler yine hamallar tarafından alınıyor ve tüccarlara teslim ediliyordu. Üreticiler tüccarlara çalışıyordu.

Daha eskilerde anneannenizin döneminde nasıldı?

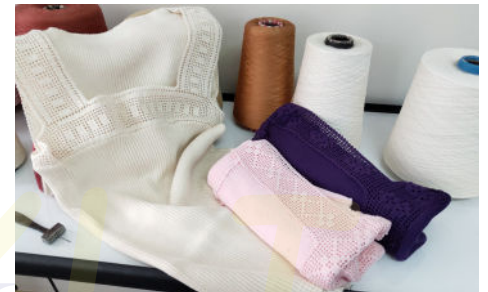
Annem bunları sipariş olarak da yapıyordu. O zamanlarda sipariş geldiğinde böyle bobinlerde sarılmıyordu. Yün çileleri halindeydi. Mesela birisi iki çile getiriyordu, üç tane fanila istiyordum diyordu. Fanilanın boyunu büyüklüğünü yazdırıyordu. Bu taraklar bizim ölçülerimizdi. Makinelerin üzerindeki numaralar büyüklüğünü küçüklüğünü gösteriyordu. Bunlar yazılır. "Şu arkadaşa iki tarak öbürüne üç tarak vb." O şekilde ölçüler alınır. O çilelerin içine koyulup asılırdı. Hangisinin sırası gelirse o alınır, sarılır, örülürdü. Sene olarak da 60'lı yıllardan bahsediyordum.

Fanilalarda belli örnek isimleri veya dokuma isimleriniz var mı yoksa hepsi standart mı?

Trabzon'da üç farklı fanila örneği kullanılır yani biz o kadarını biliyoruz. Belki başka örnekleri de var ama biz Kaskorça Selanik ve Atlet örgü çeşitlerini biliyoruz. Atlet örgüler genelde erkekler için yapılır. Kolları oyalanmaz, içeri bastırılıp makinede çekilir ki hazır atlet gibi olsun. O şekilde bir uygulamamız vardı.

Kaskorça dediğimiz, iki ters iki düz olur, bütün levhalar aynı numarada olur. Atlet örgüde de yine aynı işlemi uygularız ama iğnelerimiz arkada hepsi yukarıdadır. Beş tanede bir aşağı çekeriz, böyle bir çizgi gibi görünür. Selanik örgüde daha kışlığa dönük ürünlerde kullanılır, içlik gibi mesela. Onda da karşılıklı levhalar yukarıdadır. Öbür levhalar daha aşağıdadır. O şekilde bir örgüdür.

Ben aslında bu örgü işini bırakmıştım. Faroz derneği bana ulaştı. Farozlu olduğum için beni biliyorlardı zaten. Gel bize öğrenci yetiştir dediler. Tamam dedim. Başladım orada, makinemi getirdim. Halk eğitime bağlı bir kurs şeklinde çalışıyoruz. Kursiyerlerim var. Müşteri konusuna gelecek olursak. Benim eski müşterilerim vardı. Dokuduğumu duyunca onlar tekrar sipariş vermeye başladı. Arada kermes çalışmalarımız oluyor. Oralarda da satış yapıyoruz. Bu mesleği tekrar gündeme getirip adını duyurmaya çalışıyoruz. Çünkü hem çok sağlıklı bir ürün hem de bu örgüyü yapan aileler için bir gelir kaynağı demektir. Gençlerin buna yönelmesini isterim. Öğretmeye de çalışıyorum. İnşallah öğrencilerim benden sonra bu mesleği devam ettirirler.



PİLEKİ SANATI



PİLEKİ NEDİR?
NASIL YAPILIR?
Ustamız
Bizim İçin Anlattı

Mustafa YILMAZ- Pileki Ustası

Mustafa Yılmaz 72 yaşında Dedesinden babasının öğrendiği mesleği yani taşa şekil vererek pileki yapımını devam ettirmiş. Rize'nin İyidere ilçesi Çiftlik Köyünde yaşayan Mustafa bey, köydeki mağaradan kendisinin çıkardığı taşlarla farklı büyüklükte pileki yapımına günümüzde de devam ediyor.

PİLEKİDE PİŞEN
YEMEK SAĞLIKLI OLUR



PİLEKİ SANATI



Pileki taşının satışını nasıl yapıyorsunuz?

Eskiden buradan bir çok yere satış olurdu. Esnaf benden alarak satışını yapardı. Şimdi yaşlandım sevdiğim için sağlık durumum el verdikçe mağaradan taş çıkartarak pileki yapıyorum. Sizin gibi merak edenler röportaj yapan fotoğraf çekimi yapanlar var. Meraklıları satın alıyor.

Çırak yetiştirdiniz mi?

Meslek olarak yapmak isteyen olmadı. Yerel yönetimin ilgisi arttı. Kaymakamlık pileki ustalığının unutulmaması için çalışmalar yapıyor. Pandemi araya girdi.

Teşekkür ediyoruz Eklemek istediğiniz neler var?

İşimi severek yaptım. Pilekide pişen ekmeğin yemeğin sağlıklı olduğunu söylemek isterim. Ben de teşekkür ederim.

Kendinizi mesleğinizi tanıtır mısınız?

Mustafa YILMAZ 72 yaşındayım. Pileki ustasıyım. Mesleğimi babamdan öğrendim. Babam da babasından öğrendiği ustalığı, dedem Rum ustalardan öğrenmiş. Oğuz Türklerine kadar uzanan pileki yapımı eskiden de yemeğin pişmesi için kullanılıyordu.

Mesleğinizin inceliklerini anlatır mısınız?

Kullanılan taş bu yörenin taşı köyümdeki mağaradan kendim çıkartıyorum. Babamdan öğrendiğim şekilde devam ediyorum. Taşı oymak yontmak için aletler kullanarak tamamını el emeğiyle yapıyorum. Atölyem evimin oradadır. Yörede kullandığımız ölçü birimiyle büyüklüğünü ölçeriz ölçüğümüz kotluktur. Hani "bir kotluk mısır" deriz ya. 1 kotluk, 2 kotluk gibi ekmeğin yapımı için kullanılanlarda pilekinin ölçüsünü belirliyoruz. Yaklaşık 45-52 cm arasında çap ölçüsü değişiyor küçüklere laz adı ile yaparız, "yarım laz tam laz" gibi. Hamsi pişirmek için altı delikli pileki yaparız. Izgara taşı yaparız, deliklidir 30-45 cm ebatındadır. Et, balık pişirmek için kullanılır. En sert et bile yumuşacık olur. Sağlıklı yemek ekmeğin pilekide pişendir. Pileki ateş üstünde ısıtılır, kenara alınır. Hazırlanan hamur pilakinin içine konulduktan sonra üstü saç ile örtülür. Üstüne sıcak kül konur ve ekmeğin pişirilir.



FERİTİKO DOKUMA



Behice UZUN-Feritiko Dokuma Ustası

GÜNÜMÜZDE DOKUMA YAPILMIYOR !

1952 yılında doğan Behice UZUN, dört çocuk annesi ve ev hanımıdır. Annesinden öğrendiği mesleğini kendisinin ve komşularının ihtiyaçlarını karşılamak üzere icra etmiştir. Rize'de açılan "Bizim Eller" özel firmasında dokumanın inceliklerini öğreterek yaygınlaşmasını sağlamıştır.

MESLEĞİN İNCELİKLERİNİ GENÇ KUŞAKLARA AKTARDIM

70 yaşında olan Behice Uzun annesinden öğrendiği feritiko dokumayı ipini hazırlayarak kumaş dokuma aşamasına kadar gerçekleştirmiştir. Annesi dokumayı ebeveynlerinden öğrenmiştir. Dedesi keşan çözücü boyaarak dokuyuculara hazırlamaktaydı. Denizli'den gelen çile ipleri bürümcük ve kıvrak halde olurmuş bunları hazırladıkları unlu su ile pistomalin içine yatırarak bir gün bekletip bahçedeki kamışların üzerine sererek kuruturlarmış. Daha sonra bahçedeki dolaplara kırık sıralı çivilerin üzerine sararak çözücü oluştururlarmış. Dokuma tezgahına alınan çözücü hazırlanan kendir ipliyle dokunurmuş. Her türlü dokumayı yaptığını söyleyen Behice Hanım daha çok çarşaf, peştamal, peşkir, hamal peştemali, iç gömlek, mendil

gibi dokumalar yaparak ailesinin ve çevresinin ihtiyacını karşılamış. Yaptığı dokumaları satarak aile geçimine katkıda bulunurmuş.



Dokuma mesleğini kızına öğrettiğini söyleyen Behice Hanım 2010 yılında mesleğinin inceliklerini özel bir firmada genç kuşaklara aktarmıştır. Artık dokuma yapmadığını ifade eden Behice hanım hala dokuduğu kumaşları giydiğini, hasta olan veya ihtiyacı olanlara elinde bulunan ürünlerden verdiğini ifade etmiştir.

DOĞAL



SİYERLİ